

Miljökontoret

Mjölby kommun
Boxholms kommun
Ödeshögs kommun

Meddelande

Datum
2022-12-12

Diarienummer
2022:1880

Handläggare

Jenny Asp-Andersson
Tfn 010-2345024

jenny.asp-andersson@mjolby.se

Mjölby kommun
Kommunstyrelsen

Synpunkter på remiss av förslag i Miljömålsrådets årsrapport 2022

Bakgrund

Regeringen har inrättat Miljömålsrådet för att stärka berörda myndigheters roll i genomförandet av miljöpolitiken. De 17 nationella myndigheter och länsstyrelserna, som representeras i Miljömålsrådet, har en central roll i genomförandet av åtgärder för en långsiktigt hållbar utveckling. I många fall arbetar myndigheterna vägledande för medborgare, kommuner och näringsliv i miljöarbetet.

Miljömålsrådet presenterar för sjunde året en årsrapport över gemensamma åtaganden om insatser och förslag till regeringen, för att öka takten i arbetet med att nå miljömålen.

Sammanfattning

Det är rådets förslag till regeringen inom programområde Styrmedel för hållbar konsumtion som omfattas av remissen.

Remissvaren ska ha kommit in till Miljödepartementet senast den 25 januari 2023. Önskemål om förlängd svarstid har framförts.

Beslutsunderlag

Meddelande med diarienummer MN 2022:1880

Remiss med diarienummer MN 2022:1880

Förslag till beslut

Kommunstyrelsen föreslås lämna följande synpunkter på förslagen i Miljömålsrådets årsrapport för 2022:

Synpunkter avseende styrmedel för hållbar konsumtion, mer hållbara måltider i skolan:

1. Förslaget stämmer väl överens med Mjölby kommuns kost- och måltidspolicy där miljö, hälsa och hållbarhet ingår. Policyn gäller hela den kommunala organisationen det vill säga både verksamheter som drivs i egen regi eller av externa utförare.
2. Det är värdefullt att frågan om finansieringsprincipen samt vilka måltider som ska tillhandahållas kostnadsfritt utreds.
3. Båda ovanstående förslag är kostnadsdrivande, kostnader som små- och mellanstora kommuner kan få svårare att klara med hänsyn tagen till antalet barn och ungdomar i verksamheterna.

Meddelande

Datum
2022-12-12Diarienummer
2022:1880

4. Det är en fördel om det blir en samsyn och en gemensam ambitionsnivå inom området. Vi kan även se att det även kan främja jämlik hälsa i enlighet med Agenda 2030 och Barnkonventionen.

Synpunkter avseende styrmedel för hållbar konsumtion, riktlinjer för mer hållbar mat i skattefinansierade miljöer för barn och ungdomar:

1. I dagsläget finns riktlinjer för bra mat i förskola och skola, att utöka riktlinjerna till att omfatta även andra offentligt finansierade miljöer där barn och ungdomar vistas skulle kunna ha en positiv effekt på folkhälsan. En sådan utökning skulle också kunna bidra till att grundlägga bra måltidsvanor.
2. Den nationella informationssatsningen för att främja spridning och användning av riktlinjerna som föreslås behöver kompletteras med informationssatsning riktad mot barn och unga.

Synpunkter avseende hållbar elektrifiering, översyn av lagen om kommunal energiplanering.

1. Lagen om kommunal energiplanering antogs 1977, 2011 påbörjades en översyn, förslagen i översynen har inte inarbetats i lagen. Kravet på en energiplan bör ändras till ett krav på en energi- och klimatstrategi. Strategin bör inriktas på sådana åtgärder som kommunen kan genomföra beroende på sin rådighet i olika frågor.
2. Mjölby kommun välkomnar förslaget om en översyn av lagen om kommunal energiplanering och efterlyser en aktuell lag om kommunal energiplanering.
3. Förslaget innehåller bra intentioner men kommunerna kommer att behöva stöd med både definitioner och avgränsningar. Det vore även önskvärt med ett förtydligande kring de problem som Miljömålsrådet ser inom området och hur förslagen skulle kunna lösa de problemen.

Beskrivning av ärendet

Det är rådets förslag till regeringen inom programområde Styrmedel för hållbar konsumtion som omfattas av remissen. Dessa förslag återfinns på s 27–29 i rapporten samt i bilaga 2:1 – 2:4. Förslagen inom programområde Hållbar elektrifiering har i stor utsträckning redan hanterats av regeringen.

8.2 Programområde Styrmedel för hållbar konsumtion

1. Mer hållbara måltider i skolan
2. Riktlinjer för mer hållbar mat i skattefinansierade miljöer för barn och ungdomar

1. Mer hållbara måltider i skolan

Förslaget syftar till en minskad miljöpåverkan från livsmedelskonsumtionen i skolan, samt att måltider som serveras i skolans lokaler är mer hälsomässigt hållbara. Det sistnämnda kan främja en jämlik hälsa och jämlika förutsättningar till inlärning. Förslaget förväntas också kunna ge positiva effekter på skolelevernas framtida matvanor och hälsa.

Konkret innebär förslaget att komplettera skollagens nuvarande krav på att skolmaten i grundskolan ska vara näringsriktig och kostnadsfri, så att krav också ställs på matens

Meddelande

Datum
2022-12-12Diarienummer
2022:1880

miljöpåverkan. Dessutom föreslås att utvidga kraven till att inte enbart omfatta grundskolan, utan även andra skolformer, samt att kraven ska gälla all servering i skolans lokaler under hela skoldagen. I ett arbete med att genomföra förslaget bör frågan om vilka måltider som ska tillhandahållas kostnadsfritt och finansieringsprincipen för detta utredas. Detsamma gäller ansvarsfördelning rörande styrning, föreskrifter och uppföljning på skolmåltidsområdet.

Befintliga problem som förslaget är tänkt att adressera när det gäller nuvarande krav på skolmåltider i skollagen:

- o Det finns idag inga krav på skolmåltiders miljömässiga hållbarhet
- o Det är otydligt hur skollagens krav på näringsmässig hållbarhet ska tillämpas och följas upp i praktiken samt vilka av skolans måltider som omfattas.
- o Det är otydligt vilka måltider som omfattas av skollagens krav på kostnadsfria skolmåltider.
- o Skollagens nuvarande krav på skolmåltider gäller enbart grundskolan, och inte exempelvis förskola och gymnasieskola
- o Det råder en otydlig ansvarsfördelning för styrning och uppföljning av skolmåltiderna
- o Det saknas underlag för inspektion av kraven

2. Riktlinjer för mer hållbar mat i skattefinansierade miljöer för barn och ungdomar
Förslaget syftar till en minskad miljöpåverkan från barns och ungas livsmedelskonsumtion i miljöer och verksamheter som finansieras av skattemedel.

Konkret innebär förslaget att Livsmedelsverket ges i uppdrag att:

- o Utfärda nationella riktlinjer för matutbud till barn och unga i offentligt finansierade miljöer med koppling till de tre dimensionerna av hållbarhet i Agenda 2030
- o Genomföra en nationell informationssatsning för att främja spridning och användning av riktlinjerna
- o Ta fram indikatorer och ett uppföljningsprogram för att följa livsmedelsutbudet i skattefinansierade miljöer

Det offentliga har goda möjligheter att styra utbudet i miljöer och verksamheter som finansieras av skattemedel, såsom idrottshallar, simhallar, fritidsgårdar, pedagogiska teknik- och naturvetenskapscentrum (science centres) och kulturhus. Denna möjlighet utnyttjas idag inte fullt ut och det saknas nationella målsättningar för hur skattefinansierade verksamheter för barn kan bidra till hållbar konsumtion. Nationella riktlinjer skulle fungera som underlag för lokala riktlinjer och tydliggöra hur klimat, miljö, djuromsorg, sociala aspekter och hälsa kan sammanvägas vid inköp, verksamhetsplanering och drift av sådana serveringar. Livsmedelsverket föreslås därför få i uppdrag att stödja verksamheterna med nationella riktlinjer och informationssatsning samt med en nationell uppföljningsplan för matutbudet i dessa verksamheter.

8.3 Programområde Hållbar elektrifiering

4. Regeringen ger Energimyndigheten i uppdrag att göra en översyn av lagen om kommunal energiplanering.

3. Översyn av lagen om kommunal energiplanering

För att en hållbar elektrifiering ska vara möjlig krävs ett systematiskt arbete och en långsiktig planering hela vägen från kommunal till regional och nationell nivå. Genom att förtydliga det kommunala ansvaret för planering och förebyggande arbete när det gäller hållbar elektrifiering i lagen samt peka ut väglednings-, tillsyns- och tillsynsvägledningsansvar för att dessa krav ska uppnås, skapas förutsättningar för ett homogent underlag med hög kvalitet. Det

Meddelande

Datum

2022-12-12

Diarienummer

2022:1880

skapar i sin tur förutsättningar för regionalt och nationellt arbete med frågan. Aspekter rörande hållbar elektrifiering (såsom elproduktion, överföring av el, lagring t.ex. batterier, efterfrågefleksibilitet) förs in i lagen om kommunal energiplanering i samband med översynen. Andra aspekter som är viktiga att involvera i en översyn är exempelvis trygg energiförsörjning, civilt försvar/beredskap och riksintressen för vindkraft. Översynen bör ta ett helhetsgrepp på lagen för att skapa tydlighet avseende omfattning och innehåll samt när det gäller kopplingen till övrig kommunal planering. Även förtydligande om syftet med kommunala energiplaner, vad de ska innehålla och hur de efter framtagandet ska användas strategiskt i det kommunala, regionala och nationella arbetet behövs. Energimyndigheten tillsammans med berörda myndigheter bör få i uppdrag att göra denna översyn av lagen om kommunal energiplanering.

Samråd

Synpunkterna har satts samman gemensamt av hållbarhetssamordnare Åsa Carlberg från kommunstyrelsens förvaltning, utbildningsstrateg Karolina Hoff från utbildningsförvaltningen, måltids- och lokalvårdschef Marie-Louise Nydahl från service- och teknikförvaltning samt miljöchef Jenny Asp-Andersson från miljökontoret.

Miljökontoret

Jenny Asp-Andersson
Miljöchef